

VEŘEJNÝ OCHRÁNCE PRÁV

Bratislava
2010

Kdo je veřejný ochránce práv?

Veřejný ochránce práv je nezávislý orgán, jehož postavení a působnost upravuje Ústava Slovenské republiky a zákon č. 564/2001 Sb.. o veřejném ochránci práv ve znění pozdějších předpisů.

Historicky prvním veřejným ochráncem práv v Slovenské republice je doc. JUDr. Pavel Kandráč, CSc.

Působnost veřejného ochránce práv

Podle čl. 151a ods. 1 Ústavy Slovenské republiky “veřejný ochránce práv je nezávislý orgán Slovenské republiky, jenž v rozsahu a způsobem stanoveným zákonem ochraňuje základní práva a svobody fyzických osob a právnických osob v řízení před orgány veřejné správy a dalšími orgány veřejné moci, pokud jejich činnost, rozhodování anebo nečinnost je v rozporu s právním řádem. V zákonem stanovených případech se veřejný ochránce práv může podílet na uplatnění zodpovědnosti osob působících v orgánech veřejné moci, pokud tyto osoby porušily základní právo anebo svobodu fyzických osob a právnických osob. Všechny orgány veřejné moci poskytnou veřejnému ochránci práv požadovanou součinnost.“

Rozsah a způsob, jakým se veřejný ochránce práv jako nezávislý orgán podílí na ochraně základních práv a svobod fyzických osob a právnických osob jakož i podrobnosti o volbě a odvolávání veřejného ochránce práv, o jeho působnosti, o podmínkách výkonu jeho funkce, o způsobu právní ochrany a uplatňování práv fyzických osob a právnických osob stanovuje zákon o veřejném ochránci práv.

Na veřejného ochránce práv se může obrátit **každý**, kdo se domnívá, že při činnosti, rozhodování anebo nečinnosti orgánu veřejné správy byla porušena základní práva a svobody v rozporu s právním řádem a principy demokratického a právního státu. Základní práva a svobody, na jejichž ochraně se veřejný ochránce práv podílí, možno najít ve druhé hlavě Ústavy Slovenské republiky, ale také v mezinárodních dokumentech.

Působnost veřejného ochránce práv se vztahuje na orgány veřejné správy, jimiž jsou zejména:

- **orgány státní správy**, např.:
  - ministerstva a ostatní ústřední orgány státní správy,
  - orgány místní státní správy - obvodní a krajské úřady, katastrální úřady,
  - soudy jen v případě orgánů řízení a správy soudů a důvodů předpokládajících disciplinární provinění soudce
- **orgány územní samosprávy**, např. :
  - obecní zastupitelství/městské zastupitelství, starosta/primátor,
  - zastupitelství vyššího územního celku, předseda vyššího územního celku,
- **právnícké a fyzické osoby, které podle zvláštního zákona rozhodují o právech a povinnostech fyzických osob a právnických osob v oblasti veřejné správy, anebo do práv a povinností fyzických osob a právnických osob v oblasti veřejné správy jinak zasahují**, např.:
  - Sociální pojišťovna, Všeobecná zdravotní pojišťovna, Společná zdravotní pojišťovna.

Působnost veřejného ochránce práv se nevztahuje na Národní radu Slovenské republiky, prezidenta Slovenské republiky, vládu Slovenské republiky, Nejvyšší kontrolní úřad Slovenské republiky, Ústavní soud Slovenské republiky, zpravodajské služby, rozhodovací pravomoci vyšetřovatelů Policejního zboru, prokuraturu, soudy (s výjimkou orgánů řízení a správy soudů a důvodů předpokládajících disciplinární provinění soudce), věci operační a mobilizační povahy.

Pravomoci veřejného ochránce práv

Veřejný ochránce práv může:

- **vstupovat do objektů veřejné správy** (orgány veřejné správy nejsou oprávněny zakázat vstup veřejnému ochránci práv do svých prostorů, včetně organizačních složek),
- **vyžadovat od orgánu veřejné správy, aby mu poskytl potřebné spisy, doklady, ale i vysvětlení k věci, které se podnět týká** (na žádost veřejného ochránce práv jsou orgány veřejné správy povinny poskytnout mu požadované informace a vysvětlení, předložit mu písemné stanovisko ke skutkovým ale i právním otázkám, současně jsou povinny umožnit mu nahlédnutí do spisu nebo mu spis zapůjčit, výjimkou jsou informace a vysvětlení, které tvoří státem uznanou nebo uloženou povinnost mlčenlivosti, kde zaměstnanec orgánu veřejné správy je oprávněn odepřít jejich poskytnutí),
- **klást otázky zaměstnancům orgánu veřejné správy** (veřejný ochránce práv může zaměstnancům dotčených orgánů klást otázky jak v osobním, tak též v telefonickém nebo elektronickém kontaktu),
- **hovořit s osobami, jež jsou zajištěny** v místech, kde se vykonává vazba, trest odnětí svobody, tresty vojáků, ochranné léčení, ochranná výchova, ústavní léčení nebo ústavní výchova a v celách policejního zajištění (ani písemný podnět osoby, jež je zbavena osobní svobody, nebo osoby, jejíž osobní svoboda je omezena a který je adresován veřejnému ochránci práv, nepodléhá úřední kontrole),
- **být přítomen na ústním projednávání a klást účastníkům řízení a osobám zúčastněným na projednávání otázky** (veřejný ochránce práv může využít uvedené oprávnění, není však sám účastníkem řízení a tedy určité práva mu nepřísluší, např. podávání opravných prostředků, doručování rozhodnutí apod.).

Orgány veřejné správy jsou povinny na žádost veřejného ochránce tomuto poskytnout informace a vysvětlení a umožnit mu nahlédnout do spisu anebo mu bezodkladně zapůjčit spis. Na plnění jiných povinností jim zákon ukládá dvacetidenní lhůtu.

Pokud orgán veřejné správy nevyhoví žádosti veřejného ochránce práv, veřejný ochránce práv tuto skutečnost oznámí jeho nadřízenému orgánu, a pokud takový neexistuje, vládě Slovenské republiky. Nadřízený orgán veřejné správy, a pokud takový neexistuje, vláda Slovenské republiky jsou povinni oznámit veřejnému ochránci práv do dvaceti dní ode dne doručení jeho vyrozumění opatření, jež byla ve věci přijata.

Považuje-li veřejný ochránce práv provedená opatření za nedostatečná, oznámí tuto skutečnost národní radě anebo jí pověřenému orgánu.

Veřejný ochránce práv může předložit Ústavnímu soudu Slovenské republiky návrh na začátek řízení ve věcech souladu právních předpisů podle čl. 125, odstavec 1 Ústavy Slovenské republiky, pokud jejich další uplatňování může ohrozit základní práva nebo svobody anebo lidská práva a základní svobody vyplývající z mezinárodní smlouvy, kterou Slovenská republika ratifikovala a která byla vyhlášena způsobem stanoveným zákonem.

Veřejný ochránce práv nemůže zasahovat do rozhodnutí soudů, není účastníkem řízení, nemůže podat návrh na řízení před soudem, nedoporučují se mu rozhodnutí, nemá právo podávat opravné prostředky.

Veřejný ochránce práv není oprávněn řešit spory mezi fyzickými osobami navzájem

Veřejný ochránce práv není oprávněn zasahovat do rozhodovací činnosti soudů

Postup při podávání podnětu

Každý má možnost obrátit se na veřejného ochránce práv:

- **písemně (poštou, faxem, e-mailem, prostřednictvím elektronického formuláře)**

na adresu: **Kancelária verejného ochrancu práv**

Nevádzová 5

P.O.BOX 1

820 04 Bratislava 24

fax: +421/2/48 28 72 03

e-mail: sekretariat@vop.gov.sk

office@vop.gov.sk

- **osobně** formou protokolu
- v sídle **Kanceláře veřejného ochránce práv**, Nevädzová ulica č. 5 v Bratislavě – městská část Ružinov každý pracovní den v době od 8.00 hod. do 16.00 hod. bez nutnosti objednání předem;
- během úředních dnů v **regionech Slovenska**. Na přijetí v regionu je nutno objednat se na kontaktních číslech.

Obsahové náležitosti podnětu

- Z podnětu musí být zřejmé:
- **jaké věci se týká,**
  - **proti kterému orgánu veřejné správy směřuje,**
  - **čeho se podavatel domáhá.**

V zájmu urychlení prozkoumávání podnětu doporučujeme současně doložit **kopie** všech **dokladů**, jež má podavatel podnětu k dispozici a jež prokazují jeho tvrzení. Netýká-li se podnět osoby, jež podnět podává, je nutno přeložit také **písemný souhlas** příslušné osoby k podání podnětu anebo **písemné zplnomocnění** ve věci.

Neuvěde-li podavatel podnětu v podnětu veřejnému ochránci práv své jméno, příjmení a adresu (právnícká osoba svůj název a sídlo), jedná se o **anonymní podnět**, který veřejný ochránce práv nemusí vyřizovat. Podavatel podnětu může veřejného ochránce práv požádat o **utajení totožnosti**. V takovém případě se při vyřizování podnětu postupuje pouze na základě odpisu podnětu, v němž se neuvádějí osobní údaje. Pokud podavatel podnětu požádal o utajení své totožnosti, avšak charakter podnětu neumožňuje jeho vyřízení bez uvedení některého z jeho osobních údajů, musí být o tomto bezodkladně vyrozuměn. Zároveň musí být upozorněn, že ve vyřizování podnětu se bude pokračovat pouze tehdy, pokud ve stanovené lhůtě udělí písemný souhlas s uvedením určitého požadovaného údaje o své osobě.

Základní práva a svobody upravené v druhé hlavě Ústavy Slovenské republiky

Základní práva a svobody se zaručují na území Slovenské republiky všem bez ohledu na pohlaví, rasu, barvu pleti, jazyk, víru a náboženství, politické, či jiné smýšlení, národní nebo sociální původ, příslušnost k národnosti nebo etnické skupině, majetek, rod nebo jiné postavení. Nikoho nelze z těchto důvodů poškozovat, zvýhodňovat nebo znevýhodňovat. Cizinci požívají v Slovenské republice základní lidská práva a svobody zaručené touto ústavou, nejsou-li výslovně přiznány jen občanům.

Mezi základní práva a svobody, upravené v Ústavě Slovenské republiky patří:

1. Základní lidská práva a svobody (čl. 14 - 25)

Způsobilst každého na práva, právo na život, nedotknutelnost osoby a její soukromí, zákaz mučení, krutého, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu, osobní svoboda, zákaz

nucených prací nebo služeb, právo na zachování lidské důstojnosti, osobní cti, dobré pověsti a na ochranu jména, na ochranu před neoprávněným zasahováním do rodinného a soukromého života, ochrana před neoprávněným shromažďováním, uveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě, právo vlastnit majetek, nedotknutelnost obydlí, dopisní tajemství, tajemství dopravovaných zpráv, jiných písemností, ochrana osobních údajů, svoboda pohybu a pobytu, zákaz vyhoštění vlastního občana, svoboda myšlení, svědomí, náboženského vyznání a víry, právo změnit náboženské vyznání a víru, veřejně projevat své smýšlení, náboženství, víru, zúčastňovat se obřadů, vyučování náboženství, organizace církve, **branná povinnost, vojenská služba** - nikdo nemůže být nucen k výkonu vojenské služby, je-li to v rozporu s jeho svědomím nebo náboženským vyznáním.

2. Politická práva (čl. 26 - 32)

Svoboda projevu a právo na informace, právo vyjadřovat své názory, vydávání tisku, zákaz cenzury, povinnost orgánů veřejné moci informovat o své činnosti, petiční právo – právo obracet se na státní orgány a orgány územní samosprávy se žádostmi, návrhy a stížnostmi, zákaz vyzývat na porušování základních práv a svobod, zákaz zasahovat peticí do nezávislosti soudu, právo pokojně se shromažďovat, shromažďování se nesmí podmiňovat povolením orgánů veřejné správy, právo svobodně se sdružovat v spolcích, společnostech, sdruženích, zakládat politické strany a hnutí, právo občanů účasti na správě věcí veřejných přímo nebo prostřednictvím svých zástupců (volební právo), právo občanů postavit se na odpor proti každému, kdo by odstraňoval demokratický pořádek základních lidských práv a svobod uvedených v Ústavě Slovenské republiky za podmínky, že činnost ústavních orgánů a účinné použití zákonných prostředků jsou znemožněny.

3. Práva národnostních menšin a etnických skupin (čl. 33 - 34)

Občané tvořící v Slovenské republice národnostní menšiny nebo etnické skupiny mají právo:

- na všestranný rozvoj, zejména rozvíjet vlastní kulturu, rozšiřovat a přijímat
- informace v mateřském jazyce, sdružovat se v národnostních sdruženích,
- zakládat a udržovat vzdělávací a kulturní instituce;
- právo na vzdělání v mateřském jazyce;
- používat jejich jazyk v úředním styku;
- zúčastňovat se na řešení věcí týkajících se národnostních menšin a etnických skupin.

Příslušnost ke kterékoliv národnostní menšině nebo etnické skupině nesmí být nikomu na újmu!

Výkonem zde uvedených práv ale nesmí dojít k ohrožení svrchovanosti a územní celistvosti Slovenské republiky a k diskriminaci jejího ostatního obyvatelstva.

4. Hospodářské, sociální a kulturní práva (čl. 35 - 43)

Právo na svobodnou volbu povolání, přípravu na něj, právo podnikat, provozovat jinou výdělečnou činnost, právo občanů na práci a přiměřené hmotné zabezpečení těch občanů, kteří toto právo ne z vlastní viny nemohou vykonávat, právo na spravedlivé a uspokojující pracovní podmínky, například právo na odměnu za vykonanou práci, ochranu před svévolným propouštěním a diskriminací, právo na odpočinek po práci, dovolenou, kolektivní vyjednávání, ochranu bezpečnosti a zdraví při práci, právo se svobodně sdružovat s jinými na ochranu svých hospodářských a sociálních zájmů (zakládání a činnost odborových organizací), právo na stávku, právo na zvýšenou ochranu při práci a zvláštní pracovní podmínky (ženy, mladiství, a zdravotně postižené osoby) právo na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří, při nezpůsobilosti na práci a při ztrátě živitele, pomoc v hmotné nouzi, právo na ochranu zdraví, bezplatnou zdravotní péči na základě zdravotního pojištění, právo na zdravotnické pomůcky za zákonem stanovených podmínek, ochrana manželství, rodičovství,

rodiny, zvláštní péče o těhotné ženy, rodičovská výchova a péče, právo na vzdělání, svoboda vědeckého bádání a umění.

5. Právo na ochranu životního prostředí a kulturního dědictví (čl. 44 - 45)

Právo na příznivé životní prostředí, právo na včasné a úplné informace o stavu životního prostředí a o příčinách a následcích tohoto stavu.

6. Právo na soudní a jinou právní ochranu (čl. 46 - 50)

Mezi práva na soudní a jinou právní ochranu patří například: právo domáhat se svého práva na nezávislém a nestranném soudě zákonem ustanoveným postupem, právo obrátit se na soud ve věci přezkoumání rozhodnutí orgánu veřejné správy, právo na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím soudu, jiného státního orgánu nebo orgánu veřejné správy nebo neprávěným úředním postupem, právo odepřít výpověď, jestliže by ní způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě nebo blízké osobě, právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány nebo orgány veřejné správy od začátku řízení za podmínek ustanovených zákonem, právo na tlumočníka, neodejmutelnost zákonnému soudci, právo na veřejné projednání věci bez zbytečných průtahů, právo vyjádřit se ke všem prováděným důkazům, právo na to, aby ten, proti komu se vede trestní řízení, se považoval za nevinného, pokud soud nevysloví právoplatným odsuzujícím rozsudkem jeho vinu, právo obviněného, aby mu byl poskytnut čas a možnost na přípravu obhajoby a aby se mohl obhajovat sám nebo prostřednictvím obhájce (právo na obhajobu) právo obviněného odepřít výpověď.

7. Právo na azyl cizincům pronásledovaným za uplatňování politických práv a svobod. Azyl lze odepřít tomu, kdo jednal v rozporu se základními lidskými právy a svobodami.

Nejčastější otázky a odpovědi

1. Co znamená, že veřejný ochránce práv ochraňuje jen „základní práva a svobody“ a kde jsou tyto upraveny?

Základní práva a svobody jsou zvláštní kategorií obzvláště významných subjektivních práv. Jsou charakteristické tím, že jde o práva, jež nemožno **odejmout, zcizit, promlčet a zrušit**. Nikoho nemožno těchto práv zbavit (např. zákonem) a nikdo se jich nemůže zbavit sám (např. se jich vzdát). Jde o práva, jež u jednotlivce nevznikají z důvodu jejich zakotvení v právním řádu určitého státu, ale naopak, **vyplývají jednotlivci přímo z jeho postavení**. Základní práva a svobody jsou upraveny ve druhé hlavě Ústavy Slovenské republiky a v mezinárodních smlouvách a dohodách (například Dohoda o právech dítěte, Všeobecná deklarace lidských práv a jiné).

2. Kdo jsou „orgány veřejné správy“?

Orgány veřejné správy rozumíme:

- **orgány státní správy** (např. ministerstva; ústřední orgány státní správy, obvodní úřady; krajské úřady...)
- **orgány místní samosprávy** (např. starosta, primátor, předseda vyššího územního celku, obecní zastupitelství...)
- **fyzické a právnické osoby, jež na základě zvláštního zákona rozhodují**

o právech a povinnostech v oblasti veřejné správy, anebo jinak zasahují do práv a povinností fyzických osob a právnických osob v oblasti veřejné správy (např. Sociální pojišťovna, zdravotní pojišťovny)

3. Jaké obsahové náležitosti musí splňovat podnět podaný veřejnému ochránci práv?

Z podnětu musí být zřejmé, **jaké věci se týká, proti kterému orgánu** veřejné správy směřuje a **čeho se podavatel domáhá**. V zájmu urychlení přezkoumávání podnětu doporučujeme doložit kopie všech dokladů, jež má podavatel podnětu v dané věci k dispozici a jež prokazují jeho tvrzení. Netýká-li se podnět osoby, která podnět podává, je nutno doložit také **písemný souhlas** příslušné osoby k podání podnětu anebo **písemné zplnomocnění** ve věci.

4. Musím v podnětu uvádět své jméno a příjmení?

Kvůli řádnému vyřízení věci doporučujeme, aby podavatel podnětu uváděl své osobní údaje. Podnět, v němž podavatel neuvádí své jméno, příjmení a adresu (právnícká osoba název a sídlo) je **anonymní podnět**. Anonymní podnět nemusí veřejný ochránce práv vyřizovat. Obává-li se podavatel podnětu zveřejnění své totožnosti, může veřejného ochránce práv požádat o její utajení. V takovém případě se při vyřizování podnětu postupuje pouze na základě opisu podnětu, v němž se neuvádějí osobní údaje. Požádal-li podavatel o utajení své totožnosti, ale charakter podnětu neumožňuje jeho vyřízení bez uvedení některého z osobních údajů, veřejný ochránce práv o tom bezodkladně podavatele podnětu vyrozumí a zároveň ho upozorní, že ve vyřizování bude pokračovat pouze v případě udělení písemného souhlasu podavatele s uvedením potřebného údaje. Anonymní podněty, tj. podněty v nichž podavatel neuvede své jméno, příjmení a adresu (právnícká osoba název a sídlo), veřejný ochránce práv nemusí vyřizovat.

5. Vyřídí veřejný ochránce práv i podnět, který neobsahuje všechny předepsané náležitosti?

Neobsahuje-li podnět potřebné údaje nebo z poskytnutých údajů se nedá přesně zjistit, jaké věci se týká, tak veřejný ochránce práv bezodkladně vyzve podavatele podnětu, aby tyto údaje doplnil. V případě, že podavatel podnětu nedoplní požadované údaje k doplnění podnětu ve stanovené lhůtě, jež nesmí být kratší než sedm dní, veřejný ochránce práv podnět odloží.

O těchto následcích ochránce práv písemně vyrozumí podavatele podnětu.

6. Mohu podat podnět také elektronickou poštou ?

Podnět veřejnému ochránci práv možno podat písemně, ústně do protokolu, telegraficky, telefaxem anebo elektronickou poštou.

7. Existuje zpřístupněný vzor nebo formulář k podání podnětu veřejnému ochránci práv?

O podrobnostech při podávání podnětu veřejnému ochránci práv informuje Kancelář veřejného ochránce ve svých informačních materiálech přístupných v místnostech kanceláře v Bratislavě, Nevädzová ulica č. 5 a na internetové stránce www.vop.gov.sk, kde jsou zveřejněny formuláře k podání podnětu, které možno vyplnit a odeslat přímo prostřednictvím

internetu veřejnému ochránci práv. Informační materiály a formuláře k podání podnětu jsou zveřejněny také v jazycích národnostních menšin žijících na Slovensku, ve vztahu k nimž byla ratifikována ustanovení Dohody č. 588/2001 Sb. Evropské charty regionálních nebo menšinových jazyků, a to v jazyce bulharském, českém, chorvátském, maďarském, německém, polském, rómském, rusínském a ukrajinském. Kromě uvedených jazyků jsou informace o činnosti a působnosti veřejného ochránce práv dostupné také v jazyce anglickém, francouzském, španělském, ruském a arabském.

8. Mohu v kontaktu s veřejným ochráncem práv používat svůj mateřský jazyk?

Zákon o veřejném ochránci práv umožňuje fyzickým osobám v styku s veřejným ochráncem práv používat svůj mateřský jazyk. Náklady na tlumočné hradí stát.

9. Je možno stáhnout svůj podnět podobně jako žalobu?

Ano. Procesně uvedenému nic nebrání. Podavatel podnětu může tak učinit až do vyřízení veřejným ochráncem práv. Činnost veřejného ochránce práv tak bude vzhledem k zákonem stanoveným způsobem vyřízení podnětu ukončena odložením podnětu.

10. Mohu se nechat v řízení před veřejným ochráncem práv dát zastoupit jinou osobou?

Ano. V zájmu zachování ochrany osobních údajů je vhodné učinit tak výslovně při podání podnětu, ať už písemně anebo ústně do protokolu. Nevyžaduje se notářsky ověřené zplnomocnění, ježto na veřejného ochránce práv se může obrátit každý, kdo se domnívá, že konáním, rozhodováním anebo nečinností orgánů veřejné správy dochází k porušování základních práv a svobod.

11. Jak rychle bude můj podnět vyřízen, obrátím-li se s ním na veřejného ochránce práv? Má nato veřejný ochránce práv určeny lhůty?

Ze zákona o veřejném ochránci práv nevyplývají pro veřejného ochránce práv lhůty na vyřízení podnětů. Podněty se vyřizují v pořadí, v jakém byly doručeny. Rychlost vyřízení závisí na jejich množství a závažnosti. Rychlost vyřízení závisí na jejich množství a na složitosti věci.

12. Je veřejný ochránce práv povinen mě informovat v průběhu řízení o vyřizování podnětu? Dostanu od veřejného ochránce práv nějakou písemnou odpověď?

Bezprostředně po doručení podnětu Kanceláři veřejného ochránce práv je podavateli podnětu zasílané oznámení o doručení podnětu, obsahující přidělené číslo řízení pro případ další komunikace s podavatelem, resp. případných doplnění podnětu. Splňuje-li podnět všechny zákonné náležitosti a předpoklady na vyřízení veřejným ochráncem práv, veřejný ochránce práv podavateli podnětu oznámí, že podnět přijal na vyřízení. V průběhu přezkoumávání podnětu veřejný ochránce práv zvlášť podavatele neinformuje. O výsledcích a závěru přezkoumání podnětu je podavatel vždy veřejným ochráncem práv písemně vyrozuměn.

13. Může veřejný ochránce práv poskytovat fyzickým osobám anebo právnickým osobám výklady všeobecně závazných právních předpisů, jejich konkrétních ustanovení?

V působnosti veřejného ochránce práv není poskytovat fyzickým osobám anebo právnickým osobám závazné právní stanovisko nebo výklad všeobecně závazných právních předpisů.

14. Má právo veřejný ochránce práv vyvinout iniciativu na změnu právního předpisu?

Veřejný ochránce práv nemá právo zákonodárné iniciativy. Podle zákona o veřejném ochránci práv zjistí-li při vyřizování podnětu veřejný ochránce práv skutečnosti nasvědčující tomu, že zákon, jiný všeobecně závazný právní předpis nebo vnitřní předpis vydaný orgánem veřejné správy porušuje základní práva a svobody fyzických a právnických osob, může podat podnět na jeho změnu nebo zrušení příslušnému orgánu.

15. Mohu se na veřejného ochránce práv obrátit se svým podnětem, jestliže od porušení mých základních práv uplynulo více než deset let? Je veřejný ochránce práv povinen takový podnět přijat na vyřízení?

Podle zákona č. 564/2001 Sb. o veřejném ochránci práv může veřejný ochránce práv podnět odložit, uplynula-li od opatření nebo události, které se podnět týká, v den doručení podnětu doba delší než tři roky.

16. Je řízení před veřejným ochráncem práv zvlášť zpoplatněno?

Ne. Činnost veřejného ochránce práv je pro podavatele podnětů bezplatná.

17. Lze se proti rozhodnutí veřejného ochránce práv odvolat? Například k Evropskému ombudsmanovi?

Veřejný ochránce práv nemá rozhodovací pravomoci. Podavatele podnětu po přezkoumání podnětu pouze vyrozumí o způsobu, jakým podnět vyřídil. Veřejný ochránce práv nemá nadřízený orgán, ke kterému by se podavatel podnětu mohl v případě nespokojenosti se způsobem, jakým veřejný ochránce práv jeho podnět vyřídil odvolat. Ani Evropský ombudsman není oprávněn přezkoumávat předcházející rozhodnutí regionálních ombudsmanů. Jeho působnost se vztahuje výlučně na vyšetřování stížností týkajících se nesprávného řízení a institucí a orgánů Evropské Unie.

18. Je nutné se před podáním stížnosti před Evropským soudem pro lidská práva v Štrasburku obrátit na veřejného ochránce práv?

Ne. Evropský soud pro lidská práva v Štrasburku nevyžaduje, aby se v rámci vyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy věci stěžovatel obrátil i na veřejného ochránce práv. Institut ombudsmana Soud ve své judikatuře vzhledem na absenci rozhodovacích pravomocí nepovažuje za účinný prostředek nápravy ve smyslu článku 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

19. Může podané trestné oznámení, jež vyšetřuje příslušný útvar Policejního sboru, přešetřovat veřejný ochránce práv ?

Působnost veřejného ochránce práv se nevztahuje kromě jiného na rozhodovací pravomoci vyšetřovatelů Policejního sboru, prokuraturu a soudy, s výjimkou orgánů řízení a správy soudů a důvodů předpokládajících disciplinární provinění soudce.

20. Příslušný orgán mi odmítl zapracovat nemovitost do návrhu Rejstříku obnovené evidence pozemků (ROEP). Vůči tomuto rozhodnutí jsem podal námitky, o nichž bylo rozhodnuto v můj neprospěch. Mohu se vo věci nápravy tohoto stavu obrátit na veřejného ochránce práv ?

Uvedená problematika se upravuje zákonem č. 180/1985 Sb. o některých opatřeních na uspořádání vlastnictví k pozemkům ve znění pozdějších předpisů. Podle ustanovení tohoto zákona je rozhodnutí o námitkách přezkoumatelné soudem. Veřejný ochránce práv nedisponuje rozhodovací pravomocí a není oprávněn zasahovat do činnosti a rozhodování soudů, zastupovat účastníky v řízení před soudy ani podávat za účastníky řízení návrhy nebo opravné prostředky. Takové jednání by zakládalo porušení ústavou garantované nezávislosti soudní moci a bylo by v rozporu s principy ústavnosti.

21. Dědické řízení po mé zesnulé matce probíhá od února 1995 a stále ještě nebylo pravoplatně ukončeno. Mohu se obrátit na veřejného ochránce práv v případě, kdy se domnívám, že jde o zbytečné průtahy v soudním řízení ?

Řešení zbytečných průtahů v soudním řízení patří do působnosti veřejného ochránce práv. Chce-li se podatel podnětu domáhat ochrany svých práv prostřednictvím veřejného ochránce práv, je nutno, aby ve svém podnětu uvedl spisovou značku, pod níž je vedeno soudní řízení, označil soud, kde řízení probíhá, a uvedl, kdy byl se strany příslušného soudu učiněn v předmětné věci poslední procesní úkon. Současně je nutno předložit kopie dokladů prokazujících uváděné skutečnosti. V této souvislosti však nutno upozornit, že veřejný ochránce práv není oprávněn zasahovat do činnosti a rozhodování soudů, vstupovat do soudního řízení, zastupovat účastníky v řízení před soudy ani podávat za účastníky řízení návrhy nebo opravné prostředky. Takové jednání by zakládalo porušení Ústavou Slovenské republiky garantované nezávislosti soudní moci a bylo by v rozporu s principy ústavnosti.

22. Píši Vám jménem tisíců občanů SR, kteří přišli o své úspory investováním do finančně-leasingových společností. Může veřejný ochránce práv pomoci, aby nám byly naše peníze vráceny?

Uvedené finančně-leasingové společnosti jsou právníckými osobami, jež se zapisují do Obchodného rejstříku. Na uvedené společnosti se působnost veřejného ochránce práv nevztahuje a proto takový podnět musí odložit.

23. Nedávno mi zjistili alergii na včelí jed. Mám malou zahrádku, kde se nemám ani kam posadit. Bojím se. Náš soused má u našeho plotu 12 včelích úlů. Když jsem mu řekla, aby si včely dal někam jinam, tak mi řekl, že on si na svém pozemku může dělat co se chce. Prosím Vás o pomoc.

Domnívá-li se někdo, že soused nad míru přiměřenou poměrům obtěžuje nebo vážně ohrožuje výkon jeho práv, má možnost obrátit se ve smyslu ustanovení Občanského zákoníka

s návrhem na příslušný soud, jenž je oprávněn v této věci rozhodovat. Veřejný ochránce práv není oprávněn zasahovat do vztahů mezi fyzickými osobami.

24. Může veřejný ochránce práv prověřovat postup a rozhodování krajského soudu a krajské prokuratury ?

Působnost veřejného ochránce práv se podle zákonných ustanovení nevztahuje kromě jiného na prokuraturu a na soudy s výjimkou orgánů řízení a správy soudů a důvodů předpokládajících disciplinární provinění soudce. Veřejný ochránce práv nemůže zasahovat do činnosti a rozhodování prokuratury a soudů, není oprávněn vstupovat do soudního řízení, ani jiným způsobem prozkoumávat rozhodnutí soudů či je revidovat a nemá k dispozici žádný prostředek, jímž by mohl zrušovat, měnit nebo vlastními rozhodnutími nahrazovat rozhodnutí soudů nebo prokuratury.

Z výsledků činnosti veřejného ochránce práv

Veřejný ochránce práv mohl vyřešit:

I. VE VZTAHU K STÁTNÍ SPRÁVĚ:

- **zbytečné průtahy:**
  - a) v mnoha soudních řízeních, např.:
    - 16-leté průtahy v řízení o určení výživného pro nezletilé dítě
    - 15-leté průtahy v řízení o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů,
    - 13-leté průtahy v dědickém řízení,
    - 7leté **řízení o svěření 14letého zdravotně těžce postiženého děvčátka do výchovy** otci po rozvodu,
    - 6-leté průtahy v řízení týkajícím se úpravy styku s nezletilými dětmi,
    - případ **nevyhotovení a nedoručení rozsudku** dva roky po jeho vyhlášení, a to přes nález Ústavního soudu Slovenské republiky, jenž konstatoval zbytečné průtahy v řízení a přiznal stěžovateli finanční odškodnění ve výši 150 000Sk,
    - **trestní řízení** vedené proti řidičce, která před 5 lety při dopravní nehodě usmrtila dceru podavatelů podnětu,
    - 3-leté průtahy v řízení ve věci určení otcovství k nezletilému,
    - 2-leté průtahy v trestním řízení ve vazební věci, kdy soudy řešily svou místní příslušnost,
  - b) jiných orgánů státní správy jako soudů, např.:
    - 16měsíční řízení ministerstva o žádosti podavatelky podnětu o odškodnění osoby poškozené násilným trestním činem,
    - 8měsíční řízení o vyřízení částečného invalidního důchodu,
    - zbytečné průtahy v řízení o pečovatelské službě způsobené se strany starosty, jenž z důvodu neznalosti příslušných právních předpisů více než rok nevydal rozhodnutí ve věci,
    - jednání krajského školního úřadu, jenž začal vyřizovat petici občanů až po 10 měsících, a to základě výzvy veřejného ochránce práv, jakož časté zbytečné průtahy v řízení správ katastru nemovitostí, jakož i úřadů práce, sociálních věcí a rodiny v souvislosti s přiznáváním peněžního příspěvku ke kompenzaci těžkého zdravotního postižení.
- **porušení práva na ochranu zdraví a bezplatnou zdravotní péči na základě zdravotního pojištění a na zdravotnické pomůcky v případech umístění**

odsouzeného pachatele trestního činu – nekuřáka mezi kuřáky v ústavu pro výkon trestu odnětí svobody, v případě neoprávněného vymáhání nedoplatku zdravotní pojišťovnou od invalidní osoby, jíž nevznikl nárok na invalidní důchod jakož i neoprávněně vyúčtované sumy za poskytování zdravotní péče ve zdravotnickém zařízení.

II. VE VZTAHU K ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVĚ:

- v mnohých případech urychlil stavební řízení;
- na podnět veřejného ochránce práv byly odstraněny nesprávné postupy orgánů obce při přihlašování obyvatel k trvalému pobytu;
- na podnět veřejného ochránce práv bylo zrušeno všeobecně závazné nařízení obce vydané v rozporu s platnou právní úpravou ve Slovenské republice;
- v mnohých případech byly poskytnuty informace podle zákona o volném přístupu k informacím až po zásahu veřejného ochránce práv;
- veřejný ochránce práv prokázal porušení práva projednání věci bez zbytečných průtahů v řízení orgánů samosprávného kraje v souvislosti s vyřizováním stížnosti občana;
- na podnět veřejného ochránce práv bylo zastaveno přestupkové řízení vedené obcí v rozporu se zákonem;
- veřejný ochránce práv zjistil porušení povinnosti stanovené zákonem starostkou obce ve věci zrušení mateřské školy a věc postoupil příslušné okresní prokuratuře.

III. VE VZTAHU K PRÁVNICKÝM A FYZICKÝM OSOBÁM, JEŽ PODLE ZVLÁŠTNÍHO ZÁKONA ROZHODUJÍ O PRÁVECH A POVINNOSTECH FYZICKÝCH OSOB A PRÁVNICKÝCH OSOB V OBLASTI VEŘEJNÉ SPRÁVY, ANEBU DO PRÁV A POVINNOSTÍ FYZICKÝCH OSOB A PRÁVNICKÝCH OSOB V OBLASTI VEŘEJNÉ SPRÁVY JINAK ZASAHUJÍ:

- zbytečné průtahy v řízení Sociální pojišťovny-ústředí při rozhodování o nárocích na dávky z důchodového pojištění,
- zabezpečení náhradního výživného Fondem náhradního výživného, který na základě zjištění veřejného ochránce práv neoprávněně rozhodl o zamítnutí vyplácení náhradního výživného a zastavil v dané věci řízení;
- uplatnění práva na vzdělání v souvislosti s postupem při přijímání na studium na osmileté gymnázia,
- porušení práva na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří a při nezpůsobilosti na práci a při ztrátě živitele Sociální pojišťovnou-ústředí v souvislosti s nesprávným posouzením skutečného stavu věci a následným zamítnutím nároku na vdovský důchod jakož i při neoprávněném zastavení vyplácení invalidního důchodu.

Kde a jak možno získat informace o veřejném ochránci práv?

Na **internetové stránce** veřejného ochránce práv: www.vop.gov.sk

Na této internetové adrese najdete informace o činnosti a působnosti veřejného ochránce práv, jakož i formuláře k podávání podnětu, jež je možné vyplnit a odeslat přímo prostřednictvím internetu veřejnému ochránci práv a jež jsou zveřejněny také v jazycích národnostních menšin žijících na Slovensku, ve vztahu k nimž byla ratifikována ustanovení Dohody č. 588/2001 Sb. Evropské charty regionálních nebo menšinových jazyků, a to v jazyce **bulharském, českém, chorvátském, maďarském, německém, polské, rómském, rusínském, ukrajinském.**

Kromě uvedených jazyků jsou informace o činnosti a působnosti veřejného ochránce práv dostupné také v jazyce **anglickém, francouzském, španělském, ruském a arabském.**

Informace o působení veřejného ochránce práv možno získat také **v sídle Kanceláře veřejného ochránce práv** na adrese:

Kancelária verejného ochrancu práv

P. O. BOX 1, 820 04 Bratislava 24

tel. č.: 02/48287401, 02/43634906

fax: 02/48287401

e-mail: sekretariat@vop.gov.sk

Kancelář veřejného ochránce můžete osobně navštívit bez nutnosti objednání předem **v Bratislavě - městské části Ružinov**, Nevädzová ul. č. 5 každý pracovní den v době od 8.00 hod. do 16.00 hod. Příjímání podavatelů podnětů se realizuje také během úředních dnů **v regionech Slovenska**. Bližší informace můžete získat na kontaktních číslech Kanceláře veřejného ochránce práv.